

ERDELYI ÉLET

Tartalom:

A gyakorlati élet hatályon kívül helyezi rövidesen a szabadkereskedelemre felépített árucseret University Library Cluj

A Temesközt nem szabad Bánságnak nevezni

Magyar Sándar alaptalannak mondja az aradi származásu Asbóth vádjait

Fenyő a terraszon

A hármás sziget titka

vagy: a kabin-nők elrablása

avagy: Coeur-dame kalandos kimenője

Krajcáros szenzáció

az aradvárosi mozik csődjéről

Amikor a rendőrkveszturának papucs-férjek adnak munkát

Politika. Társadalom. Közgazdaság. Művészet. Technika
Utazás, üdülés. Divat. Foto. Sport. Kozmetika
Mosolyország stb. stb.

Képes színház- és filmélet

NYÁRI SZÍNHÁZ

Augusztus 27–28-án

UFERINI

teljes társulatával, soha nem látott műsorával, bámulatos attrakciókkal, **minden képzeletet felülmuló mutatványaival.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A szenzációs műsor keretében fellép

KISS MANYI

közismert kitűnő erdélyi szubrettprimadonna

Előadások szombaton este,
vasárnap délután és este.

Földszinti helyárák : 50, 40, 30, 15 lei
Emeleti „ 30, 20, 10 lei

1932 AUGUSZTUS 21.

XXI. ÉVF. 24. SZ.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

FŐSZERKESZTŐ:

GELLER ÖDÖN

A gyakorlati élet hatályon kívül helyezi rövidesen a szabadkereskedelemre felépített árucserforgalmat

(Riportpályázat)

A középkorban a városokba tömörült iparos céhek szinte prohibítív városi vámokkal védték saját piacukat egyrészt a tultermeléstől, másrészt a városon kívüli versenytől. A cég-rendszer letünése után a szabadverseny a közlekedési technika soha nem látott gyors kifejlődésével olyan új területeit nyitotta meg a világgazdaságnak, amelyek teljesen megváltoztatták az ugynevezett kulturnemzetek gazdasági berendezkedését. A gőzgép egyrészt mint termelési eszköz, másrészt mint a termelt áruk szállítóeszköze, olyan jólétet hozott Európa iparos államai számára, hogy a közgazdasági tudomány, amely a gyakorlati jelenségek megfigyeléséről levont tantételekkel igyekezett a szabad versenyre felépített új gazdasági rend törvényszerűségeit megállapítani, a szüntelenül felfelé ívelő többtermelés határait szinte végteleneknek tartotta.

Az a jólét, amely Európát a szabadverseny gépi termelésre berendezett gazdasági rendjében szinte egy egész századon át a világgazdaság központjává tette, már a mult század végén látható módon hanyatlásnak indult és a világháború e hanyatlás tempóját meggyorsította, hogy most elérkezzünk az elé a választat elé, amelyen ugyancsak a gyakorlati tények elfogulatlan mérlegelésével határoznunk kell egy új gazdasági rend alapjainak lefektetéséről. Azok a szerencsés öregek, akik a véglegesen letűnt szabadverseny gazdasági rendszerében olyan gazdasági erőforrások birtokába jutottak, amelyekkel most már minden verseny teljes kizárása mellett szinte időtlen-időkéig diktálni akarják a gazdasági élet alakulásának törvényeit, miközben váltig avult

dogmáik megdönthetetlen igazságára hivatkoznak, valósággal egész gazdasági hatalmukat ezen dogmák legiraglásabb megtagadásának köszönhetik. Azok a nagy vagyonok, amelyek ma kartelekbe és trösztökbe tömörülve a szabadverseny teljes kizárásának féktelen üzleti kihasználásával gyarapodnak, kell, hogy tudomásul vegyék rövidesen azt, hogy a vagyoni jogok korlátlan érvényesítését nem szabad és nem lehet a kívülmaradt kései generáció korlátlan kizsákmányolásával fenntartani.

Az a büvös jelszó, amit racionalizálás néven a nagy vagyonok korlátlan érvényesülése céljából belevittek a közfelfogásba, ma egyike a legdiszkredikáltabb és legmegtévesztőbb gazdasági jelszavaknak. Azért kerültek az uccára a munkások százezrei, mert a racionalizált gépi termelés a termelt áru önköltségét csökkentette. Ha elméletileg izaz is az olcsóbb gépi tömegmunka árcsökkentő hatása valóságban az önköltségi áraknak a csökkentése a trösztök és kartelek mai korszakában csak arra volt alkalmas, hogy a vállalkozó tőke csökkenő hasznát újra jelentősen felemelje. A racionalizálás gyakorlati eredménye Európaszerte a fogyasztók szisztematikus pusztítását jelentette az olcsóbb termelés nagyobb hasznának néhány kivételes nagytőkés jövedelmének fokozása mellett. Most végre elérkeztünk oda, hogy a tartós gazdasági válság mindenki számára kézenfoghatóvá tette azt az egyszerű igazságot, hogy az automatizált gépi termelés árcsökkentő hatásának meg nem engedett kartelszolgálatokra való felhasználása az általános elnyomódáshoz vezet.

Ha a termelés területén a szabadverseny gyakorlatilag egyre jobban visszafejlődik a trösztösödés következtében, nyilvánvaló, hogy a kereskedelem és az áruközvetítés terü-

Ne dobja el használt autógumiját, mert megfelelő ráfizetés mellett

Szortírozott raktár!
Friss áru!

Közvetlen
beszerzési forrás!

világhírű autógumira cserélem be.
HIRSCHMANN KÁROLY ARAD,

Strada Gheorghe Lazar No. 17

letén is ugyanezek a törekvések egyre erősebben jelentkeznek. Gyakorlatilag a nemzetközi árucseréforgalom lebonyolításával kapcsolatban most már nyíltan előtérbe nyomul a szindikalizált nemzetközi áruforgalom intézményes megvalósítása. A valutáris problémák függvényeként a nemzetközi áruforgalomban az árukompensációs rendszer szükségessé teszi rövidesen ugy az árubehozatal, mint az árukivitel legtöbb területén a kereskedelmi szindikátus létesítését.

Nincs messze már az idő, amikor a szabadkereskedelemre fölépített árucseréforgalom át kell, hogy engedje helyét a megorganizált szervezetekbe tömörített kereskedelmi tevékenységnek. Ugyanazok az öregek, akik nap-nap után meg nem szűnnek az unalomig recitálni a szabadkereskedelmi dogmáikat, aktív részt vesznek egyrészt az ipari kartelek jó jövedelmező igazgatósági és egyéb tevékenységében, másrészt a legmelegebb érdeklődést tanúsítják az ilyen kereskedelmi szindikátusok nem csekélyhonoráriummal járó vezetőpozíciói iránt. Ez a kétlaki gazdasági orientálódás véleményünk szerint a mai szünni nem akaró gazdasági válságnak egyik legjellemzőbb kórtünete. Ezzel a kétlakisággal most már őszintén szakítani kell, rá kell lépni a gazdasági élet egész területén a szakszerűen keresztülvitt, az egész közönség érdekében álló racionalizálás megvalósításának útjára. Amíg ma csak szükkörű kivételesek látják előnyeiket e kétlaki gazdasági berendezkedésnek, addig a jövőben nyíltan és hecsületesen rá kell lépni, ha kell, az állami beavatkozás legmesszebbmenő alkalmazásával is, a természetes és értékesítésnek arra az új rendszerére, amely az egészségesebb vagyon- és jövedelemeloszlás céljait kell, hogy szolgálja.

— **A „Trafic Comercial“ rendkívüli közgyűlése.** A napokban tartotta az aradi „Trafic Comercial“ rt. rendkívüli közgyűlését, melynek megtartását a részvénytársaság elnökének és megalapítójának, Molnár Jakabnak hírtelen elhunnya tett szükségessé. A közgyűlés kegyelettel emlékezett meg az elhunyt elnök érdemeiről s azoka a közgyűlés jegyzőkönyvben örökítette meg. A közgyűlés tárgysorozata az új igazgatósági tagok megválasztása volt. Új igazgatósági tagul és elnökül egyhangulag Sturdza G. Costin herceget, mint ügyvezető igazgatóul Tauber Elek mérnököt választotta meg. A közgyűlés megaláztatással vette tudomásul Molnár Imre vezérigazgatónak a vállalat eddigi működéséről tett jelentését, valamint a vállalat munkakörének kibővítésére vonatkozó indítványát. Egyben felhatalmazta az igazgatóságot, hogy saját hatáskörében intézze és vigye keresztül a kibővítéshez szükséges munkálatokat.

Kiváló minőségű müuton szárított tölgy- és bükk parketta

Kornis Testvérek R. T.-nál Arad, Strada Alexandri :: Telefon 501.

A Temesközt nem szabad Bánságnak nevezni

A történelmi vagyon épsége ellen vétünk, ha a Duna—Tisza—Maros köze területét Bánságnak nevezzük, vagyis Temes, Torontál és Krassósörény vármegyéket jogtalan és helytelen néven fűzzük egybe — ez volt a tárgy előző cikkemnek. (Erdélyi Élet, 1932 augusztus 1.) Ennek az álláspontnak azt vetették ellene, hogy az elnevezés csak jobb híján ment át az iskolába és a könyvekbe, ma már nem bántó és nem is alaptalan, mint földrajzi elnevezés: hiszen kétségtelen, hogy 1718—79 és újra 1850—60 közt valóban élt az a név, ez volt a terület hivatalos neve! Szeretném kifejtetni, miért helytelen a név fentartása, miért felületes a név használata, miért történelmi jogok feladása, ha magunk ősi, jó magyar, földrajzilag is pontos elnevezését félretesszük egy, az abszolutizmus kényszerével rángerőszakolt név kedvéért.

Mindenekelőtt ismétlem, hogy a név a török hódoltság megdöntése után jött — ellenséges és tudatlan oldalról. Igaz, hogy ezt a területet 63 évig mint Temeser Banat-ot kormányozták. Ha ma ezt a szót úgy használjuk, hogy két vesszőt teszünk a magánhangzóira, ez még nem kárpótol azért, hogy ez a forma a német szó gondatlan átvétele, mert a bánság szó él Szent László óta a magyar nyelvben, de a bánát szó — rémes! Az is igaz, hogy 1849 után a szoldateszka újra tobzódott Magyarország „tartományokra” darabolásában. „Vojvodina und Temeser Banat lett az új elnevezés. De mutassunk ebből az időből egy bánt! Mercy Clary, Engelshofen, Brigidoi stb. császári tábornokok, vagy „polgári elnökök” az abszolutizmus a bürokrácia jelentéktelen engedelmes eszközeit küldi le a katona Coronini „tartományfőnök” alá. Miféle bánság az, amelynek nincs egyetlen bánja? Azonkívül a magyar országgyűlés nem szünt meg ezt a „sérelmet” felhánytorgatni és az első alkalommal amint lehetett, az 1751. XVIII. törvénycikkben újra polgári közigazgatás alá vett a 11-ből 8 kerületet (districtus), a többit meghagyta a török veszedelem miatt „határörvidéknek”. Végrehajtására azonban csak 1719-ben került a sor. Az októberi diploma 1860-ban csak kimondta a belsőség már régen összeomlott korcs csökevény kimutatását, hiszen egész ideje senki se tudta, hogy a kormányzat

FOTO STUDIO

André Székely

MEGNYILT

Arad, Bul. Regina Maria No. 22
— (volt Welsz műterem). —

szerb vagy német jellegű legyen? Magyarra lett! Tekintsük mi is sérelemnek, amit az országgyűlések sérelmeztek és legyen a név most, hogy teljesen tőlünk függ a dolog: Temesköz!

*

Az Árpádok alatt Horvátország a Kulpától délre van, hozzá csatlakozik észak felé Szlavonia, de ez se megy a Kulpánál északabbra! (Pesty Frigyes: *Eltűnt régi vármegyék*, II. 150. l.) Később a Kulpától északra találjuk a Tótország, majd a Szlavonia elnevezést. De a Dráva—Száva köze nyugati és keleti része 900 óta magyar terület! Mikor gyenge királyok alatt a nyugati rész a tótok Szlavoniájává lesz. Szent László újra meghódítja Zágráb vidékét, Magyarországra bekebelezi és megalapítja a zágrábi püspökséget, melynek joghatóságát az ország e részén lakó összes tótokra kiterjeszti. A Turmező ezután erősen elmagyarosodik. A török elől menekülő szlávokat a magyarság a Dráva—Száva közén helyezi el; de átlépik a Muraközt és a Drávát is és török után egyszer csak jön a bécsi ideológia és még az egykor szinmagyar Szerémséget is átadja Szlavóniának! A Szerém névből Srem lesz; pedig még a legádázabb gyűlölködő történetíró se vonja kétségbe, hogy a Szerémség (Szerém, Pozsega, Verőce vármegye) a török foglalásig szinmagyar és az ország integráns része. Így szorul a magyarság a Szávától a Drávához, így akarják a világháború után továbbnyomni a magyar Bácskában a homokterületig és a Temesközön át a Marosig. Az ilyen hibás, ártalmas névátvétellel csak elősegítjük a nemzeti pillérek lepatogzását, a történelmi jog elenyészését.

*

Jogos és történelmi igényünk kifejezése, hogy legyen Temesköz. Pauler Gyula a *Magyar Nemzet Története* Szent Istvánig című művében megállapítja, hogy a honfoglaló magyarok a Temesvidéket elfoglalták. Szentkláray Jenő Krassó őshajdana című munkájában végigkíséri az agatirzus, dák, római, bun, avar, frank időköt és Glád krátó. Nagy Károly fia, Pipin, Eginardus krónikája szerint 759-ben meghódítja az avaroknak a mai Nagyszentmiklós—Csanád vidékén volt fővárosát. Elpusztult a khágán székhelye, hogy nyoma se maradt! Lehetne talán kánságot mondani, de nem bánáságot! Amikor a győztes frankok benyomultak — tessék csak megfigyelni! — az itt szerte lakó szlávok szövetkeztek velük! Mintha csak a világháború végét néznők! A hódító nekik kedves és a szlávok lassan és észrevétlenül (Hunfalvy) elterjednek. A frankok bán alá helyezik a vidéket. Frank bán örököséről tehát tudunk. De a frankok és a szlávokon keresztül veszik át a nevet; a horvátoknál a VII. századtól van bán, de magyarnak első Ugra, akit Kálmán 1102-ben horvát banná nevez ki. Szent István Ajtonyon vett győzelme után az országrészt szorosán hozzákapcsolja a hazához, megszervezi Temes vármegyét és a temesi várispánságot! Hogy az egész terület mennyire magyar, mutatja az 1835-iki pápai tizedlajstrom, amely szerint a csanádi egyházmegyében 228 megszervezett római katolikus plébánia áll fenn. Szinmagyar birtokosok sorát ismerjük Nagy Lajos

idejéből, akinek 1374-iki oklevele a vidéket Temesköznek is nevezi. (Szentkláray).

Oláh Miklós: Magyarország leírása című, 1536-ból származó könyvében (magyarul megjelent: Szamota István Régi Utazások, Budapest, 1911) azt mondja: Magyarország negyedik része a Tiszán túl terület, részei: Havasalföld, Moldova, Erdély, Máramaros, Szamosköz, Körösköz, Nyírség és Nemesköz! A részletes leírásnál: A temesi tartomány (De Prov. Themesiensi) címen mondja: „A Maros és Temes közt elterülő vidéket Temesköznek nevezik” Alább: „A temesközt a törökök egészen elpusztították.” A Temes és a Duna közt elterülő vidéket Campus Maxons-nak nevezi. „Keletre Szörényvár emelkedik (az utókor Turn Severinre fordította ezt a nevet), alája vannak rendelve Orsova, Pet és Milád (ebből faragták a Mehádia nevet). Ez a vidék Szörényi bán-ságnak nevezetik és mintegy 16 év óta török uralom alá jutott.” Vagyis Oláh világosan megkülönbözteti a Temesvidéket és a „bánságot”.

A török idő után ezen a vidéken egészen sajátságos állapot keletkezik. A Neoasquistica Comissio hatásköréből kivonták mert, nem akarták, hogy az kénytelen legyen a magyar földesurat újra elismerni mint az az Alföld vidékein történt Bécs elégedetlenségére. Az uralkodó mint császári fegyverrel hódított földet kezelte és csak uralkodói jobbágytört meg rajta, de földesurat nem! A fegyveres hódítás kifejezésére kellett a külön elnevezés. Ezért lett Temesvár, Banat, ahová a letelepedés feltétele az volt, hogy a jelentkező legyen 1. német, 2. katolikus. A többi csak megtört telepes Hazai (bodenständig) lakosságnak Bécs a valachen és raitzen neveket ismeri. Így lesz a pasaságból Banat, háttérbe szorul a Temesköz név és elenyészik a gróf és a temesi főispán fogalma, amely méltóság egykor politikailag és főképp katonailag az egész területet egybefűzte.

Amint lehetett, a magyar országgyűlés tiltakozott. 1722-ben panaszolja, hogy a „temesi főispánság” bekebelezve; ez séretem! Az 1790/91. évi XXVIII. cikk Districtus Temesiensis-nek nevezi a már visszacsatolt megyéket. Elmondhatjuk, hogy a bánság nevet erre a területre se törvénytár, se okmánygyűjtemény nem ismeri. A közhasználatban is csak két százada él

Legyen a terület neve a hivatalos és a magánemlítésben Temesköz. Jelentse a magyar önérzetet, melynek alapja a történelmi jog és a cáfolhatatlan történelmi igazság. Az elnevezést nagy mértékben a tudatlanság hozta létre; az osztrákoktól valóban nem kívánhatjuk, hogy ismerjék a mi jogainkat, de nekünk ezeket ismerni kötelességünk. A temesi bánság története legfeljebb 63 éves lehet, a Temesközé 1032 éves. Azért vonuljon be az iskolába is a helyes név: Temesköz!

T. Gy.

Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán

Magyarország megegyezett Romániával az átmenő vasuti szállítmányok továbbítására

*Románia Bukarestben külön keleteurópai
leszámoló irodát ajánl*

A napokban jelent meg Magyarországon az a kormányintézkedés, amely elrendeli, hogy szeptember elsejétől kezdve a külföldre író nyitott szállítmányokat csak a határig lehet pengőben bérmentesíteni, azontul azonban minden díjat valutában kell megfizetni. Ezt a rendelkezést a román és jugoszláv exportőröknek az az eljárása tette szükségessé, hogy a pengő különböző belföldi és külföldi értékelésének kihasználásával a Magyarországon átmenő küldeményeiket csak a határállomásig bérmentesítettek, itt pedig újból feladták úgy, hogy a fuvardíjat a rendeltetési állomásig pengőben fizettek ki. Ennek az eljárásnak az lett a következménye, hogy miután a magyar vasut a külföldi fuvardíjakat is pengőben szedte be —

rendkívüli mértékben megnövekedett a brüsseli nemzetközi leszámolóirodában a magyar vasutakat terhelő passzív egyenleg,

pedig a nemzetközi vasuti forgalomból eredő elszámolások számmottevő aktívummal zárultak Magyarország javára.

A nagyközönség ebből az intézkedésből szerzett tudomást arról, hogy

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Brüsszelben az európai vasutak közös elszámoló irodát tartanak fenn

a nemzetközi vasuti forgalom pénzügyi lebonyolítására. Évtizedek óta áll már fenn ez az intézmény, amelynek működését csak a háború akasztotta meg. Most azonban ismét életjelt adott magáról ez a mély csendben dolgozó nemzetközi szervezet.

Nyilvánosságra hozta, hogy Romániát kizárja az elszámolásból, mert nem tett eleget fizetési kötelezettségének.

A brüsseli nemzetközi leszámoló iroda intézkedése a román vasutak igazgatóságát arra kényszerítette, hogy

legalább a szomszédos országokkal igyekezzék megegyezni

a személy- és áruforgalom zavartalan fönntartása érdekében. Tárgyalást kezdett tehát Magyarországgal, Csehországgal, Lengyelországgal, Jugoszláviával, Ausztriával és Németországgal, azt az ajánlatot téve, hogy

Bukarestben állítsanak föl külön keleteurópai leszámoló irodát.

Művészi **gyermekfelvételek** készülnek

STOJKOVITS JÓZSEF műtermében. A R A D, volt Szabadság-tér 16 sz. alatt.

Erre az ajánlatra Ausztria, Németország és Jugoszlávia még nem válaszolt, míg Magyarország, Csehország és Lengyelország hajlandónak nyilatkozott szűkebbkörű leszámoló szervezethez csatlakozni, amely elhárítja az átmenő személy- és áruforgalom utjából az akadályokat. Jugoszlávia tartózkodása nagyon súlyos helyzetbe hozza Romániát, mert a román állatkvitel tulajdoni részét eddig Jugoszlávián keresztül bonyolították le. Abból a körülményből, hogy Magyarország megegyezett az átmenő román szállítmányok továbbítása tekintetében, arra lehet következtetni, hogy Románia megfelelő ellenszolgáltatást nyújt más gazdasági kérdésekben.

Magyar Sándor aaptalannak mondja az aradi származásu Asbóth vándjait

Az Erdélyi Élet eredeti tudósítása

(Riportpályázat)

Magyar Sándor, Endresz György óceanrepülő társa az elmúlt héten Budapestre érkezett. A dunaparti szálloda halljában fogadta az Erdélyi Élet munkatársát. Nyomban Endresz György tragikus halálára terelődik a szó.

— Soha sem lehet megállapítani miért történt, — mondja magyar Sándor. Szerencsétlen véletlen.

— A repülőgép balesetek kilencvenöt százaléka így történik. Alacsony fordulat, megsuszás s ehhez még hozzájárult a római repülőter dőlben ritka levegője, amelynek fenntartó képessége kicsi. Senkit sem lehet felelőssé tenni.

— Követhetett el Endresz hibát? — vetem közbe.

— Hibát? emberek vagyunk, tehát hibát követhetünk el. A kitünő pilóta, Endresz is. De hogy követett-e el hibát a római leszállásnál, arra nincs adat és nem lehet tudni.

Természetszerűen következik az újabb kérdés, az Asbóth-féle vádak.

— Asbóth Oszkár teljesen hamis nyomokon jár — mondja Magyar Sándor. — A szerencsétlenség után elmentem a Hamilton légsavar-gyárba. Beszéltem a propeller-gyártás vezetőivel. Kaptam tőlük egy hivatalos statisztikát, amelyből kiderül, hogy a megsérült légsavarok kilencven

Bundák, szörmék szakszerű nyári gondozását olcsón vállalja

Engelhardt Ferenc szücs

Arad, Str. Eminescu Nr. 1. — Bunda átalakításokat a legújabb modellek után JUTÁNYOS áron vállal. ---

százalékát hideg uton javítják. Ebből következik az, hogy a műegyetemi sportrepülők helyesen jártak el.

— A mi propellerünkön különben is lényegtelen sérülés volt. Odakünn sokszor tapasztaltam, hogy sokkal súlyosabb hibákat is hideg uton javítottak. Asbóth azt hangoztatja, hogy a Red-féle propellereket nem lehet hideg uton javítani. A Justice for Hungary propellerének csak annyi köze van Redhez, hogy fémből készült. Red volt ugyanis az, aki esztendőkkal előzően szabadalmaztatta magának a fémpropellergyártást és így azóta minden fémpropeller csak a Red-patent alapján készülhet.

— A mai fémpropellereknek sem anyagukban, sem konstrukciójukban nincs közük Red elgondolásához. Red az első fémpropellerét öntött fémből készítette, erre érvényes is volt az a különleges meleg uton történő javítási eljárása. A mi propellerünk azonban kovácsolt fémből volt. Különben is mi értelme volna a fémpropellernek, ha olyan bonyolult volna a javítási eljárás. A fémpropeller tiszter anynyiba kerül, mint a fából készült. Ki venne fémpropellert, ha a legkisebb sérülés esetén el kellene dobni, vagy hónapokig tartó költséges javítási díjat kellene érte fizetni. A Hamilton gyár fémpropellereinek éppen az az előnyük, hogy nem törnek és az elgörbülések, hibák hideg uton gyorsan javíthatók.

— Asbóth gyári használati utasításra hivatkozott! — vetem közbe.

— Láttam az egész levelezést, — válaszolja Magyar — Asbóth küldött egy kábelt a gyárnak s abban azt kérte, hogy azonnal juttassák el hozzá a Red-féle légszavarakra vonatkozó nyomtatványokat. A gyár nem tudván miről van szó, minden nyomtatott reklámcédulát, amit annak idején a Red-féle légszavarról készítettek, elküldött Asbóthnak. Erre alapíthatta vádját, viszont nem tudott arról, ami azóta történt, hogy milyen lényegesen különbözik a Red Hamilton légszavar a régi öt—hat év előtti Red-légszavartól.

Ez különben a Hamilton-gyár hivatalos igazolását, a statisztikáját és a több légszavarra vonatkozó hivatalos írást hoztam magammal és át fogom adni a légügyi hivatalnak.

S. b.

FONTOS TUDNIVALÓ!

Magán- és közokiratait

**MITRA I.
SÁNDOR**

az aradi kir. törvényszék hites fordító és tolmácsánál fordíttassa román nyelvre. Kész fordításokat áttekint! Iroda: Arad, Bul. Reg. Ferdinand 5. (az udvarban) Arad-Csanádi Bank-palota.

Vegyen részt az Erdélyi Élet

országos riportpályázatán!

Krajcáros szenzáció

az aradvárosi mozik csődjéről

Az Aradi Ujságban már másodszer látott nyomdafestéket egy cikk, amelyben kirívó tendenciával rugtat a cikkíró az aradvárosi mozik és annak igazgatója, Stefanuț Sabin városi főjegyző

ellen. Ami a rugtatást illeti, nem sok vizet zavar, mert hiszen erősen gyenge az a Pegazus, amely a hátán viseli a névtelen bajnokot, de az is bizonyos, hogy a cikke jóhiszemű és gyanútlan olvasók előtt al-

kalmások a tudatos félrevezetésre.

Arról peng az Aradi Ujság kiadóhivatali lantja, hogy „csőd fenyegeti a városi moziüzemeket” és hogy ennek az általa felfedezett ténynek egyfelől a „minden kereskedelmi érzéket nélkülöző üzleti szellem”, másfelől pedig „a városi moziigazgató személye, illetve a szakmai képzettségének hiánya . . .” A kiadóhivatali lant ezután elnémul és átveszi szerepét a láthatatlan jós: „ki kell cserélni a vezetést, bérbe kell adni a Luțai primár által nagy áldozatokkal alapított vállalatokat, nehogy tényleg csődbe jussanak a mozik”. Mert ebben az esetben, — ez nyilvánvaló — azonnal megszakadna a cikkíró zsöngé-burkolatú szive . . .

Kötelességünknek érezzük, hogy erről a misztifikációról — amely épp úgy nélkülözi a tárgyilagos igazságot, mint a szakértelmet, — elveinkhez hiven az igazságot megírjuk. Olvasóink tudják, hogy az egész világon legalábbis 50 százalékkal esett vissza a filmipar lendülete, amelynek következtében a romániai moziknak is 35-40 százaléka véglegesen becsukott. A súlyos körülmények dacára is,

a romániai mozik között az aradvárosi mozik változatlanul megtartották vezetőszeropüket.

Filmszakmai körök a megmondhatóí, mit jelent ma a városi moziüzemek éppen az általuk legjobban értékelt rentabilitása. Ebben a tekintetben, minden kétséget kizárólag

második helyen áll az országban.

Ezt a tényt nem befolyásolhatja a holtsezon sem, amidőn a tartós meleg miatt nem dolgozhatnak az üzemek a kívánt prosperitással. A közönség jó időben inkább a szabadba, strandra, sporteseményekre jár, vagy tartogatja pénzét az invázió szerű méregdrága budapesti vendégjátékokra. Az utóbbi esetekben egy héttel előtte és egy héttel utána sehová sem megy a közönség. A publikum elitje pedig — idegenben nyaral.

Mindezek dacára az Aradi Ujság cikkírója megköveteli, hogy vagy olyan hasznot produkálnak a mozik, mint legalább a

hoch-konjunkturában, vagy sürgősen bérbe kell adni azokat. Arra persze nem gondol, hogy

a városi mozivállalatokba cca tizennégymillió lei van investálva, tehát a város csak annak adhatná bérbe nyugodt lelkiismerettel a mozikat, aki anyagilag garantálná ezt az összeget és fizetne annyi bért, amennyi ennek számszerűleg és kereskedelmileg megfelelne.

Már pedig a mai viszonyok és ilyen feltételek mellett még akkor sem akad megfelelő reflektáns, ha ezt az Aradi Ujság üzleti érdekei sürgősen megkívánják.

A filmkölcsönző vállalatok jól tudják, hogy Aradon, százszázalékos garancia mellett a legtöbb filmet a városi mozik köthetik le, természetesen tehát, hogy igyekeznek itt elhelyezni műsoraikat. Ez azonban nem csak Aradon van így, hanem minden városban, ahol házikezelésben vannak a mozik. A filmesek szempontjából ugyanis értékesebb a város garanciája, mint a magánmoziké.

A romániai becsukott mozik között egyetlenegy városi üzem sincs, — valamennyi privátmozgó, amelyekkel milliókat veszítettek a filmkölcsönzők.

A legelőkelőbb vállalatok: — Paramount, Metro, Emericus, Filmcentrala stb. — a városi moziknál placiroyták, mint eddig is, jövő szezorra is gyártmányaikat, tehát nagyfokú lelkiismeretlenség és felületesség kell hozzá, hogy a városi mozik akár erkölcsi, akár anyagi csődjéről fantáziálhasson bárki is.

Az előnyös összeköttetéseknek és a filmesek által dicséretileg elismert adminisztrációnak tulajdonítható, hogy számtalan esetben Budapest és Bécs előtt hozhatja Arad a slágerpremiereket. Így volt ez a „Shanghai express”, „A titokzatos aszszony”, a „Két világ szerelme” — stb. című filmekkel.

A városi mozik súlyos milliókat jövedelmeztek Aradváros pénztára számára. A mozik jövedelmeit azonban, — hiszen ez eléggé ismeretes az ujságolvasók előtt, — a sűrűn változó városvezetők esetenként közcélokra költötték el. *Deficitről beszélnek csak azért egy vállalatról, mert az a holtszozonban részletekben teljesíti küssé könnyelmű adósságait — mert ennek minősíthető az Aradi Ujság számlája is — ez a legvadabb költészet, ami felett komoly üzletemberek csak mosolyogni tudnak.* Képzelmük el, hogy igaza van az Aradi Ujságnak: mit csinálna ő maga...? Alig féléve nyomdát vásárolt magának — részletfizetésre. Ötvenezet leit meghaladó összeggel tartozik a városi vízműveknek... stb. Mit szólna hozzá, ha ezért és más üzleti kötelezettségéért nyilvánvaló módon azt terjesztenék felőle, hogy inzolvens...

De ha a szivére teszi a kezét az Aradi Ujság, akkor be kell, hogy vallja: nem azért haragszik a mozikra, mert részletekben fizeti nyári hónapokban a számláját, mely nem fél éves, hanem mindössze két hónapos, hanem azért, mert nem kap hirdetéseket.

Tudja az Aradi Ujság nagyon jól, hogy a városi mozik nehéz

százazreket hirdettek már az aradi lapokban és az utolsó ban-
niúg minden számla ki lett egyenlítve. Azt is tudja, hogy a ko-
moly reggeli lapok a gyengébb nyári hónapokban szintén rész-
letekben kapják számláik összegét és eddig még egyik sem sé-
relmezte ezt a súlyos, „visszaélést“. Mindenütt a világon

*igy fizetnek nyáron a mozik és ezen csak az
Aradi Ujság csodálkodik, —*

bizonyára nem jó dolgában. Dehogy is utasítana vissza hirdetést
az Aradi Ujság, amikor annak érdekében a kunsztok minden
skaláját eljátsza nap-nap után a nyilvánosság előtt.

Van azonban ennek a csunya históriának egy olyan szem-
pontja is, melyet az Aradi Ujság könnyen érthető okokból nem
tehet magáévá.

A városi mozik, közüzemek lévén, a nagyközönség pénzével
gazdálkodnak. A város vezetőitől számon szokás kérni, mit hová köl-
tenek, mennyit mire és miért adnak. Melyik lelkiismeretes városi
vezető vállalja a felelősséget, hogy hirdetésekre olyan helyen
költse a közönség pénzét, akol — kereskedelmi nyelven szólva
— a hirdetéseket nem fizetik ki még saját magukat sem, — illetve
nem célirányosak.

Az Aradi Ujságot

*három nappal előbb nyomják, mint amilyen
dátummal megjelenik, városokként változó cím-
mel és tartalommal.*

Ha valaki például egy vasarnapi Aradi Ujságot vesz a kezébe,
megtudja, hogy mi történt pénteken. Ez már átment a köz-
tudatba és ennek tulajdonítható, hogy más hirdetések sincsenek
a lapban.

A konkurencia is ártott az Aradi Ujságnak. Ara-
don is, máshol is valósággal kétvállra fektették ezt a lapot a
krajcáros ujságok, melyek frissebb, lendületesebb, érdekesebb
tartalommal jelennek meg. A brassói Népujság, a temesvári 6
órai Ujság, a nagyváradi Estilap, sőt az aradi Kisujság is való-
sággal lehengerelték az Aradi Ujságot, mely most kézzel-lábbal
kapálódzik, hogy valahogyan kimásson a slamasztikából. A lap
kolportázsa lefelé irányuló tendenciát mutat. A takarékosági
szempontokon kívül tehát ilyen okok is készítették a város ille-
tékes tényezőit arra, hogy amíg felesleges pénz nincs, csakis a
célnak megfelelő lapokban adja fel a mozik hirdetéseit.

A komoly sajtó feladatai bizonyára messze esnek ezektől
az üzleti offenzíváktól. De ha lehetséges volt, hogy hetekkel ez-
előtt a Corso mozi ellen az Aradi Ujságban hasábas dicsérő
cikkek jelenjenek meg a városi moziüzemek szelleméről és a ve-
zető városi főjegyző kiváló képességeiről, hogy most az üzleti
ügyek kitergetése után pontosan mindennek a fordítottja lát-
hasson nyomdafestéket, úgy hisszük, mindenké a legvilágosabb
képet nyerte a történekről. Aradváros vezetői — az elnök és
az interimár bizottság tagjai — mindenestre tisztán látják a
helyzetet és nem hagyják megfélemlíteni magukat ilyen egyol-
dalu üzleti atakoktól, amelyek türelmetlenségükben minden
maszkot félredobva, nyers erőszakkal próbálnak utat törni ma-
guknak a — kasszáig.

Amikor a rendőrkeszturának papucs- férjek adnak munkát

Ha hiszik, ha nem, de a rendőrségnek is akad olykor dolga az ugynevezett „papucs“-férjekkel, bár ezeknek szelid és jámbor természete első látszatra szinte kizárja, hogy a rendőrséget foglalkoztathassák, ahol inkább a krakélerek a bicskások sorsát intézik.

Dramai mozzanatokban bővelkedő esemény játszódott le a napokban a rendőrségen. Egy zilált külsejű férfit hozott be a volt Szabadságtéren posztoló rendőr, akinél azzal jelentkezett a vékony nadrágu emberke, hogy azonnal tartóztassa le, különben nem felel magáért és lelövi a feleségét, — mint egy kutyát, — ahogy mondta. Nézze csak — folytatta — itt van a revolver.

A rendőr vállat vont, mit is tehetett volna egyebet és bekísérte a neki keseredett embert. Hamarosan kiderült a tényállás, mely röviden a következő: K. L. aradi asztalosmester, fiatal házas, felesége csinos, erőteljes asszony. A férj az első pillanattól kezdve sajnálattal tapasztalta, hogy nem ő az ur a háznál, annyi respektusa sincs, mint máshol egy kanárimadárnak. Engedelmes, szolid férj, aki sohasem hat zavarólag a felesége dolgában. Sohasem felesel, igaz, hogy nem is igen jut szóhoz az assz nytól, aki távbeszélésben világbajnok lehetne a mostani olimpiászon.

— Ronda!... ez volt a legenyhébb, de leggyakoribb szavajárása, amikor valami elintéznivalója volt az urával. — Te is férfi vagy? Hiszen egy ujjal sem mersz hozzám nyulni, amit különben nem is ajánlanék, mert nem bírnám az özvegyi állapotot...

Igy enyelgett otthon ez a különben igen derék házaspár, aminek természetesen az lett a vége, hogy nem az asszony, hanem a férj unta meg. Ezen a bajon talán még lehetett

UJ ÜGYVÉDI IRODA. Dr. Turnowsky Sándor ügyvéd, az országosan ismert kiváló publicista, lapunk ilusztris munkatársa, véglegesen átköltözött Nagyváradra Marosvásárhelyről, ahol éveken át fejtett ki értékes jogász munkásságot. Irodáját Dr. Ciaclan Virgil ügyvéddel, volt prefektussal társulva nyitotta meg Str. Aurel Lazar (Nagy Sándor-u. Mathézer-ház) 17. sz. alatt.

**Gyönyörű
perzsák
érkeztek**

Neuländer

szücszhöz -- Fischer Eliz-palota.

Rendkívül ocsó áruk.

volna segíteni, de a komolyabb panaszával nem ment vigasztalással az ügy elintézése. A férj ugyanis észrevette az utóbbi időben, hogy a felesége iránt tulságosan érdeklődik a szomszédék fia, aki történetesen most szolgálja a hazát a huszárroknál. Hát ilyenformán komoly, nagyon komoly az eset, — mondták a rendőrségen, pláne amikor a panaszos azt hangoztatta, hogy ő bizony lepuffantja az asszonyt, akárhogy is lesz. Majd megmutatja, hogy tud ő különb lenni akárkinél is, még ha vérenek kell folyni, akkor is. Majd meglátja az asszonyt, hogy ki a férfi! . . .

És, . . . elérte a célját. Az asszonyt becitálták a rendőrségre, ráijesztettek, hogy a biztos haláltól mentették meg, mert véres merényletre készült ellene a férje. Figyelmeztették, ha nem jön meg a jobbik esze és nem úgy bánik kenyéradó urával, ahogy illik, senki nem teszi tűzbe az ujját az életéért.

Ezekután megtörtént a nagy kibékülés. Karonkapták egymást, hálásan megköszönték az intervenciót és úgy távoztak el, mintha még csak a legesekélyebb nézeteltérés sem lett volna soha közöttük.

— Hogy van az, hogy Papen, a német kancellár olyan nagy hangon mert beszélni Lausannében ?

Kohné anyai örömöknek nézett elébe, mire Kohn elvitte őt a zsidó kórházba. Az asszonyt a közös kórterembe akarták vinni, de Kohn magából kikelve, lármázni kezdett:

— Micsoda disznóság ez ? Az én feleségem nem kap itt egy különszobát, mikor én Chevrá-tag vagyok ?

A kórház vezetősége annyira megszeppent az ordítózó Kohntól, hogy végül mégis csak adtak az asszonynak egy különszobát.

Másnap bemegy Kohn látogatóba. Megfogja az egyik orvos :

— Mondja, Kohn ur, mit kiabált maga tulajdonképpen tegnap olyan nagyon ? Érdeklődtünk a Chevránál és azt a választ kaptuk, hogy valóban harminc éve tagja a Chevrának, de a harminc év alatt még egy bani tagsági díjat nem fizetett.

— Hiszen ez a maguk szerencséje. — vontá meg a vállát Kohn. — Mert képzeljék el, micsoda kravált csaptam volna akkor, ha még tagsági díjat is fizettem volna.

TÖMEGMUNKA NEM PRECIZ!

ÉPÍTTESSEN RÁDIÓT, CSILLÁRT

M A T U Z-nál.

Volt Petőfi-ucca 10 szám.

Vegyen részt az Erdélyi Élet

országos riportpályázatán !

Fenyő a terraszon

Még ott virít — és nemcsak levelet virítanak, de levelein a por is — még ott virít a kávéházi terraszon az oleander, ez a kisvárosi akácfa, az oleander. Beleültetve »staender«-jébe, beleültetve a hordozható talajba, az anyaföldbe, amit zárás után vállra kap a háziszolga és a tüzigégy. Oleanderek és pálmák a teraszon, pálmák mint Heine világszép soraiban megírta s megzokogta, pálma és fenyő, a kávéházi pálma alatt leépített Fenyő ur már kora reggel a terraszon és ott még késő éjjel után is. 1932-es napkura áporodottságban, a leépítettek strandja ez, pizsamák

helyett gyűrött gallérok és .. Gyűrött gallérhoz hordjon kérem gyűrött arcot és lehuzott redőnyhöz redős homlokot. És... Semmi hiba. Fenyő ur, arca gyűrött és homloka redős. Fenyő uré és a többi sok Fenyő uré, akiről Werner-Sombart, de akármelyik divatjamult más szociológus is tanulmányt írhatna, mint halódó középosztályról. Ami azonban Fenyő urat nem bántja. Legkevésbé az, hogy társadalomtörténeti téma lett belőle. Szemináriumi tétel. Képzeljék. egy diák 2032-ben kollokválni fog Fenyő urból és meg fog bukni Fenyő urból. De Fenyő urat ez nem bántja. Fenyő urat nem bántja a világtörténelem és Fenyő urat nem bántja a halhatatlanság. Fenyő urat kismenü-gondok bántják.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Igen. Kikerült a kávéházi terasza, erre a legezerkilencszázharminckettesebb kirakatba: a középosztály Egy középosztály, amely hovatovább és éppen hanyatlásában történelminek fog számítani amint, az a másik régebbi. Történelmi középosztály lett az is, amely virágját a kiegyezés után látta, ez a valamikor oly szerencsés és oly fürgé városi középosztály, amely azért válik történelmivé, mert lassan kumulik az életből és gyorsan behanyaglik a történelembe. Most a terraszon ül a középosztály, mint desszertet rágja a

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Str. Bratianu (Weitzer János-ucca) 2.
Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye.

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán!**

málnaszörp után megmaradt szalmaszálat (körülbelül az utolsót, amibe belekapaszkodhat), unottan lapoz a London Newsban, amelynek lapjai már csupa ujjlenyomat, valóságos diktíloszkópai gyűjtemény. A középosztály a terrazon unatkozik, a középosztály a terrazon ásit, a középosztály megvakarja fejét. Ráhuzták a redőnyt, kitették a terraszra.

*

És vele ül a törzsasztal mellett a házbérgond, a lejáró váltóterminus, a holnapi kenyérért való aggodalom... Jön a szeptember. A gyereket be kell iratni az iskolába, honnan lesz tandíj, miből tankönyv és ez már a harmadik nyár, hogy Palikát nem tudtuk nyaralni küldeni, pedig a hilusai, sajnos, nincsenek teljesen rendben, hegyvidéket irt fel neki a doktor, csak éppen elfelejtett felírni egy csekk-könyvet is, egy bankbetétet és mit mondok az anyósomnak, ha este megkérdezi tőlem, hogy mikor leszek újra állásban? Tartozik — követel. Tartozom ennyivel — követelnek rajtam annyit. Mi lenne, ha? ... Mi lenne ha adósságaimat megszoroznám Varga Péterével? Vajjon kifizetné-e akkor Morgan és ez a Hoover is mindenkire gondol, csak éráram nem. Mindenki eszébe jut Hoovernek, csak éppen én nem, veterán, aki itt ülök egy lüszterkabátban a fehér kávéház előtt. Franciaország aranystandardja... Az angol pénzügyminiszter azt mondja, hogy neki negyvenmilliója hiányzik. Nekem, fájdalom, kevesebb. De holnap a főur követelni fogja az e heti kapucinerek árát. Pincér, hozzon nekem szódabikorbónát, világot, de kevés habbal!

*

Kis lázálmok a terrazon. A pénztelenség freudi monológjai. Polgári delirium a dekonjunkturában, tragikomikum 1932-ben, amikor az élet olyan nagy lett és a menük olyan kicsik. Kis fantazmagóriák a pálmák és az oleanderek alatt és... Hogyan is mondta Madách? Kávéházban is lehet szép álmodni. A márványon, amelyet... Nem. Ezt a márványt nem Michelangelo mintázta meg. Elölött a márványsztal fölött az élet mintázta meg Fenyő ur fejét. És kivésett homlokán ráncokat, amelyek hullámosak, mint a tenger. Fenyő ur homlokát az élet ondolálja.

—s —ó

Ruhák, kabátok festése és vegytisztítása új gépekkel a legmodernebb eljárással legszebben s leggyorsabban

H o s z p o d á r - n á l

Arad, Strada Troiescu (v. Teleki-ucca) No. 13.

Vegyen részt az Erdélyi Élet

országos riportpályázatán !

A hármás sziget titka

vagy: a kabin-nők elrablása

avagy: Coeur-dame kalandos kimenője

Az Erdélyi Élet eredeti káNIKULÁS riportregénye

IV Fejezet,

— *Ügyfelem* nevében, — mondotta *Recege*, — ki kell jelentenem, hogy a legteljesebb elégtételt követeljük *Káro Alajos* urtól! Követeljük pedig azon egyszerű okból, mert a nevezett ur a strandon, mindenki szemeláttára simogatni kezdte *Coeur-dáma* önágsága — hm, — egy bizonyos oly természetű testrészét, . . . amelynek simogatása, — hogy úgy fejezzem ki magamat, — egyáltalán nem a *Káro* ur hatáskörébe tartozott . . . Erre a körülményre való tekintettel . . .

Smink azonnal közbeszólt:

— *Párdon*, — *párdon*, — mondotta hanyag könnyedséggel. — Mielőtt az igen tisztelt *Kolléga* ur tovább menne a tényállás helyes ismertetésében, amely ellen természetesen nekem sincsen semmi kifogásom: kívánatosnak tartanánk löbben azt is, hogy lehetőleg aprólékosan méltóztatna a történeteket részletezni . . .

Az urak felfigyelték, sőt úgy rémlett, mintha egyikük-másikuk szája a szokottnál is nagyobb figyelemre nyílna ki. Egyszerűen szólva: az urak izgatottan tátogtak. A pillanatnyi csendet *Suhatag*, a mindig korrekt és szabatos szerkesztő törte meg:

— hogy érted ezt, *kérlek* . . . ? — és aggodalmasan huzta fel a szemöldökeit. *Sminket* azonban ezáltal sem lehetett zavarba hozni:

— Nos, igazán nem értem, micsoda meg nem érteni való van ebben . . . ?! Nagyon természetesnek gondolom, hogyha abban az ügyben a történetek megítélésére és felülbírálása érdekében, úgy szükségünk van arra is, hogy a legcsekélyebb mellék-részletet se hagyjuk figyelem nélkül . . . Például igen fontosnak tartanám már most, amennyiben természetesen az urak is hozzájárulnak, hogy tökéletesen legyünk informálva: tulajdonképpen *Coeur-dáma* önágságának melyik testrészéről volt szó az igen tisztelt *Recege* direktor ur ismertetése szerint, amelyben megbizom, *Káro Alajos* ur állítólag illetéktelenül, hogy úgy mondjam a simogatásával letett . . . ? Nemde uraim . . . ?

— No persze . . . Na ja . . . — vélték az urak is, felgyult érdeklődéssel. Valamennyiük lelki szemei e őtt ugyanakkor megjelent *Coeur-dáma* izgató-vonalu, formás alakja, va'amennyi részekkel együtt. Tényleg, mért nem fejezi ki magát szabatosan ez a hájfejű *Recege* . . . ?

Messzinnen az egytornyú városháza tornyán, a kivilágított óra lassan éjfélét kongatott és az ütések hangja végigborzongott az éjben csendesen szendergő *Marospartján*. A „*Huj-Huj Hajrá*”-csónakházban azonban szemmel láthatólag emelkedett hangulat uralkodott. A négy kiváló férfit, akiknek vállain a jövő eseményeinek nagy terhe sulyosodott, egyre összébb hajolt.

Czinczér ur, még négy „fütyöt!” — szólt hangosan *Su-*

hatag szerkesztő ur, aki ezuttal is praktikus mentalitásáról tett tanubizonyságot. — Négy füttyöt, de kevés habbal, igen...?

Az újabb sörök érkeztek az urak mélyenszántó gondolatokba merültek. Aztán Recege Tóbiás, az Általános Gazdasági Bank egykori devizörje, tartalékos hadnagy, stb. vontatottan megszólalt:

— Ugy érzem, tulajdonképpen tullépem megbízatásomat, amidőn egyáltalán erről a proposícióról hajlandónak nyilatkozom tárgyalni...

Egy kis, sokatmondó szünetet tartott, hogy ezáltal is sejttesse az urakkal annak a nagy lelki-küzdelemnek a jelentőségét, amely benne láthatólag végbe ment. Az urak kaján érdeklődéssel figyeltek.

— Smink kollegám kívánsága, úgy látom, csaknem meg-egyezik valamennyi urnak a kívánságával s így nem hagyhatom figyelmen kívül, ámbár az én véleményem szerint, — és itt, nyomatékkal hangsúlyozván a szavakat, méltóságteljesen felemelte fejét, — tökéletesen mindegy, hogy Káro ur hol és miképpen simogatta az illető hölgynek az illető testrészét... de simogatta!

— Nézze öregem, minek kertel...? — vágta hátra egyikük a méltóságteljes Recege-t. — Gyerünk a farbával, tegye ki a placc a.!

— Igen, igen, ne tartson itt politikai programbeszédeket, — hangzott itt is, ott is. — Utóvégre is, a mai modern világban, ha egy hölgynek valamelyik társaságbeli ur, tegyük fel, pont a strandon végigsimítja karját, szinte önkéntelenül, abban még nincs semmi kivétnivaló...

— Csak nem kívánhatjuk a hölgyektől, hogy blózban járjanak a strandra...? — ha s gta kedélyesen Smink is. — De mert nem volt rajta bluz, ugyebár, csak azt simogatta ügyfelem, ami a bluz alatt szokott lenni, nem debár...?

— Uraim, uraim, — hangzott neheztelőleg Recege Tóbiás, — ne ragadtas-ák el magukat...! Helytelennek találom a bluzal való hasonlatot és nem is hinném, — jelentette ki egy kis oldalvágással Smink felé, — hogy erről szó lenne a Sinclair-féle párbajködexben! Amennyiben azonban kívánják, ki kell jelentenem, hogy Káro ur Coeur-dáma öragyságának eg szen szabatosan a bokrok alól kikandikáló lábait illetéktelen simogatóásával, amely méltán felháboríthatta öragysága mélységes erkölcsi mentalitását. Öragysága lábai ugyanis...

— Precizbben, precizebben! — kiáltotta Smink. — Mi az, hogy a lábait simogatta?

Megbizóm bizonyára egy rosszindulatú szunyogot fedezett fel öragysága lábán és mind udvarias férfi, azonnal mozdulatokat tett, hogy a kártékony férget onnan elhessegesse...! — Na, „mit szólsz hozzá Domokos?!“

Recege sokatmondólag összenézett Suhataggal, segéd-társával. Aztán energiku an közbevágott:

— Nem értem, minek köntőfalaznak az urak, — természetesen igen tisztelt megbízóink nevében...! Önöknek nem lehet közömbös egy általánosan ismert társaságbeli hölgy becsü-

lete, mert hangsúlyoznom kell ismételten, hogy itt arról van szó. Csak ne tessék félremagyarázni a történeteket! Megbizóm Dr. Fény János ur; a kiváló nőgyógyász és szivspecialista, akihez a hölgyek általában sokkal több bizalommal fordulnak már a mesterségénél fogva is, mint bárki más férfiúhoz, — legyen az bár történetesen az illető hölgy hites férje is, — egyszerűen Fény dr. történetesen magánuton teljes részletességgel elmondotta számomra mindazt, amit ugyan szemeivel nem láthatott, — sajnos, — hozzá kell fűznöm, uraim, hogy sajnos, mert máskü önben... — Tehát éppen erről van szó. Ónagysága előadása szerint Káro ur először a balbokáját illette a jobb-tenyerével, aztán a jobbat ugyanekkor a ballal. Ezt követőleg, miközben simogató mozdulatokat végzett a Hölgy bokái körül, — amely igazán nem tekinthető szunyog-elhajtási kísérleteknek, — olyirányu műveletekbe fogott, amelyek joggal azt a benyomást kelthették az illető hölgy előtt, hogy kezeivel, — hogyismondjam, — az arcát kívánja fokozatosan megközelíteni. Igen, az a helyes kifejezés uraim: fokozatosan és a tereptől el nem távolodva illette huzamos érintésével a hölgyet, aki mit sem vett természetesen észre ebből, mert történetesen a gondolataival volt elfoglalva.

Az urak vigyorogtak. Egyszerűen, közvetlen természetességgel vigyorogtak bele a fontoskodó Recege képébe, aki olyan finoman és lovagiasan izzadta ki a történeteket. És mindnyájuknak a fentebb említett lelki szemei előtt újólag felrajzolódtak a Coeur-dáma izgató idomai, a bokától fölfelé, egészen az arcáig, amelyet a Káro Bubi oly ötletesen kívánt folyamatosan meg rövidíteni... Nagy kújon ez a Káro, a fene egye meg a körmit; az bizonyos, hogy tud bánni a nőekkel!

Smink, mint a héjja, hirtelen Recegére csapott.

— Igen ám, kedves kollega ur: de mivel magyarázza Ön, hogy az illető hölgy, aki Ön szerint a gondolataival volt elfoglalva, miközben megbizóm a fenti módon foglalkozott vele, körülbelül ezeket a szavakat mondotta... Azahogy nem is mondotta, hanem csak elhalón rebegette, hogy: „Na ne... ne, Jani...” Ehez mit szól, kisöreg...?

Suhatag, a mindíg higgadt Suhatag, Fény dr. másik segédje most már elérkezettnek látta az időt arra, hogy most már maga is közbelépjen

— Csodálom, hogy nem érti ezt, igen tisztelt Kollega ur! Ónagysága, aki gyakran kereste fel megbizónkat, a közismert szivspecialistát, aki különben is házuk barátja, történetesen bizonyára arra gondolt, hogy mit szólna hozzá Fény dr. ur, akit a család egyöntetűen Janinak hív, ha most felizgatná magát... Bizonyosan nem helyeselné, hogy a paciens felizgatja magát. Az illető hölgy erre mormolt választ, mintegy önmagát csittítva

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és
legelterjedtebb napilapja!

amikor azt ismételte maga előtt több ízben is, — csakhogy a hidegvérét minél tovább megőrizze a sértő érintéssel szemben. — hogy „Nem, nem, Jani, — nem fogom felizgatni tragamat . . . Nem, nem, a legkevésbé sem, Jani, — mert tudom, hogy menyire árt ez az egészségemnek . . . „Minden másfajta kombináció ellen pedig már most eleve is tiltakozom; máskülönben sem célunk az, hogy Őnagysága szavait értelmezzük. A legnagyobb marhaság, ha az ember az asszonyok kijelentéseit analizálja. A Nőt szeresd, de ne értelmezd — mondja valahol egy szellemes író és én vele tartok, most pedig éppen ideje, hogy a tárgyra térjünk: pisztoly-e avagy nehéz lovassági kard, bandázs nélkül, végkimerülésig, avagy hat lépés avanssal 15 méteres táv, 10 percnyi célzással . . . ?

— Kérem, kérem, — mondotta Smirk, hunyorgatva nézve Suhatagra, — én igazán valamennyiünk érdekében kívántam a tényállást minél tüzetesebben . . .

— Most, hogy Ön már kitűzelte magát térjünk át tehát a feleink tüzelésére is — szegezte le a konok Suhatag, ezzel bevágván az ajtót a Coeur-dáma combjai felett, lezajlott termékeny vitában. S ekkor a Huj-Huj Hajrá csónakház éttermébe Czinczér ur diszkrét távolságban gyakorolt felügyelete mellett, az éjféli késő óráiban rátértek végre az affér lovagias részének tárgyalására is. Jani, a pikko'ó már régóta az igaz labdaszedők békés álmát álmodta a lépcsőfeljáró legfelső lépcsőjére dülve, amidőn még a bizalmas megbeszéléseknél javában folytak a négy párbaj-segéd között. Aztán megegyeztek könyű olasz kardokban, teljes bandázzsal, végkimerülésig. A párbajnak negyvennyolc órán belül a hármassziget északi részén lévő tisztáson kell lefolynia, lehetőleg a hajnali órákba, reggeli hat és nyolc órák között. A felek, hogy feltűnés ne legyen belőle, a „Huj-Huj Hajrá“ csónakház egy-egy regattáján közleltik meg külön-külön a segédekkel és az orvosokkal együtt a párbaj színhelyét. Es hogy a hatóságok esetleges gyanuját végleg eltereljék, valamennyien uszódresszben: mintha csak treniroznának. A kardokat és a kötszereket a regatta-csónokok alján viszik, gondosan letakarva.

— . . . S mivel egyikük ugyanis ott fog maradni a profondon — fejezte be a jegyzőkönyv megszerkesztése után a megbeszélést Suhatag Jenő, — úgy vélem, hogy leghelyesebb lesz, ha a hullát beletesszük a másik regattába és a rendőrséggel fogatjuk ki a temesvári hid körül . . . Utóvégre is csak nem fogjuk lecsukolni magunkat . . . ?

Ebben maradtak.

(Folytatjuk.)

Megnyílt a

„Revü“ uriszabóság
ARAD, Deák Ferenc-u. 15. kapu alatt.

A megszűnt **Sámson Jakab-cég** szabásának, **Csont Sándor** vezetésével készülnek a legujabb szabású ruhák. Pontos és szolid kiszolgálás! Elsőrangú munka! Olcsó ár!

Menekülnek a sztárok Berlinből

Mig az utolsó esztendőekben minden prominens színész a német fővárosban igyekezett elhelyezkedni, most valóság-gal pánikszerűen menekülnek onnan. Ennek a vidéki városok felé irányuló mozgalomnak kettős oka van. Az egyik elvitathatatlan színházválság, amelynek az a következménye, hogy Berlin negyvenhárom színháza közül csak nyolc színháznak van a jövője biztosítva: másodszer pedig a kormánynak az a szigorú rendelete, amely a művészek szerződtetését nemzetiségi szempontból nehezíti meg. Ez a rendelet nemcsak a szóba jöhető művészeket érinti súlyosan, hanem a színházvállalkozókat és filmgyárosokat is. A rendelet következtében el kell hagynia Berlint olyan kitűnő karmestereknek, mint Breisach, Kleiber, Zemlinsky, Blech, oly kiváló énekesek és énekesnőknek, mint Vera Schwarcz, Jarmila Novotna, Tauber Richárd, Slezák Leo. Az operettművészek közül Max Hansen, Fritzy Massary, Bársony Rózi, a prózai művésznők közül Elisabeth Bergner, Max Pallenberg, Fritz Kortner, Paul Hörbiger, Oscar Karlweiss, Paul Morgan és más jelesei a berlini művészvilágnak. A sztárok nagy része egyelőre külföldi vendégkörutra indul, többen Amerikába, úgy, hogy a rendelet súlyosságát egyelőre csak a kis, név nélküli színészek fogják megszenvedni.

Divatba jött ismét a vidék, amelynek egyik-másik városa, mint például Köln, Düsseldorf, Duisburg, Boroszló, Hamburg és Magdeburg eddig is igen nivós szimpadi kulturát képviseltek. Az bizonyos, hogy a névvel nem rendelkező színészeknek és színésznőknek egyelőre le kell modaniok arról a lehetőségéről, hogy fölfedezzék, mert a kísérletezésben örömet találó direktorok a rossz viszonyok következtében egyszerűen kihaltak. Lényegesen leszállították a gázsikat is. Havi ezer márkánál többet egyetlen sztár sem kap vidéken. A berlini közönség kedvencei közül az idei szezonban szerződés nélkül marad Bressart, aki a legtöbbet foglalkoztatott színészek egyike volt, Georg Alexander, a kitűnő bonviván, aki most három éve Londonba szerződött. Elhagyta Berlint Darvas Lili is, aki Bécsbe szerződött. Moissi Olaszországban vendégszerepel, Lilian Harvey és Charlotte Susa Hollywoodban próbálnak szerencsét.

Janet Gaynor is az **ártalmatlan Waldheim**

soványító pasztillát szedi naponta. Meg is látszik alakján!
Kérje orvosa véleményét. Kapható: **Gyógyszertárakban és Drogériákban.** — Dobozonkint: **Lei 115.**

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Mammy

Al Jolson énekes, zenés tragikomédiája

„A vig dalosok“ szintársulata szomorú körülmények közé került, közel áll a csődhöz. A társulat sztárja Al Fuller, a kitűnő énekes az egyetlen, aki nem törődik az anyagi bajokkal, neki sokkal súlyosabb betegsége van: reménytelenül szerelmes az igazgató leányába, Norába. A lány nem lehet az övé, mert a főrendező menyasszonya. Házasságuknak minden akadálya elhárul, amikor a színháznak új finanszírozója akad a város polgármesterének személyében. Új virágzás kezdődik, csak az énekes, Al Fuller, lesz boldogtalanabb. Ivásnak adja magát, kártyázni kezd, ami azután rettenetes bonyodalmakra vezet.

Ez az érdekes expozíció megismerteti a közönséggel a színmű alakjait és a nem mindennapi környezetet melyben a dráma lejátsszódik. Al Jolson, aki önmagát játsza. Al Fuller szerepében minden jelenetével nagy sikert arat és a reménytelen szerelem ábrázolásában ép oly tökéletes, mint „Az éneklő bolond“ rajongó apaszerepében volt, sőt még annál is jobb, mert azóta sokat haladt a hangosfilm hatáskeltő eszközeinek kikukutatásában a film technikája pedig tökéletesebben adja vissza szép hangját és érzelmes játékát. Al Jolson ma a legnagyobb jazz énekes filmszínészek egyike.

A darab további cselekményeiről elég annyit tudunk, hogy izgalmasságban, látványosságban, fordulatos epizódokban vetekedik bármelyik hasonló tárgyú filmmel. A cselekmény egy szándékos emberölés körül történik és míg az ártatlannak menekülni kell, az igazi gyilkost seholsem találják. Csak az anyaszív biztos ösztöne mutat rá. A színház különös világán kívül, szép vidékeket, mexikói folyókat és hegyeket, különféle társadalmi és népiszokásokat is látunk, mert a cselekmény vadregényes tájakra vezet.

Repriz-premier a Central Mozgóban

Conrad Veidt

A tábornok

Olga Tsehova

Talu

Az eszkimótörzs legszebb lánya Talu. Egész Alaska szerelmes belé. Édesapja európai ember volt, anyja mongol lány, messze vidéken nincs senkinek olyan fehéren ragyogó bőre, mint neki. Természetesnek látszik, hogy a törzsfőnök is belé-szeret és magának kaparitja meg a szép lányt aki azonban hiu és élvvágyó is, alig bírja már a falu hónapokig tartó nyugalját, amikor a férfiak elmentek messzi vidékre: vadász-sákmány után. Amikor hazajönnek, az asszonyok öröme leírhatatlan. Talu magának választja ki a legszebb ezüstróka prémet, amit ősi szokás szerint az Istennek kellett volna feláldozni. A büntetés nem marad el, mert ebből a prémből indul ki a bonyodalom, mely pusztulással fenyegeti az északi emberek nagy csoportját . . .

Ebből a rövid bevezetésből látható, milyen ujszerű, miliót tár fel ez a film a modern ember előtt, aki alig tud betelni a sarki tájak fenséges szépségével és az ott élő emberek különös világának, bámulatos, ősi szokásaival. Allan Dwan a kitünő rendező elemében érzi magát és oly hatásosan állítja be azt a környezetet, majd a cselekmény folytatásában a hajóskereskedők és az alaskai kisvárosok világát, amibe hasonló keveset látott a filmszínházak közönsége. Leonore Ulrikban kiváló megszemélyesítőt talált Talu alakja, mert ennek a nőnek különös szépsége, mesés alakja és bámulatos játéktudása. Még a szakértőket is meglepte. A többi szereplő közül főleg Rob Frazer markáns alakja tűnik ki, de még az epizódszereplők is kiválóak. A film külföldön megérdemelten nagy sikert aratott.

Billie nove

Egy előkelő főur kastélyában kezdődik a cselekmény. Diszes vendégsereg hivatalos a házigazda estélyére, melyen általános meglepetésre, nem jelenik meg a család egyetlen leánygyermek, aki idejét egy londoni művészeti főiskolában tölti el. A legjobb hangulatban telik az estély, amikor minden előzetes értesítés nélkül megérkezik a leány és a társaságában lévő fiatalembert, mint férjét mutatja be szüleinek és a vendégeknek. A fiatalembert, aki elismert hegedőművész,

ÜZLETÜNKET

a végeladás tartamára

Piața Avram Iancu 21.

(Szabadság-tér) színhazzal szembe

h e l y e z t ü k á t.

„MERCANTIL“ szőnyeg- és divatáruház

senki nem ismeri, a szülők sem akarnak róla tudomást venni és megtagadják lányukkal a családi érintkezést. A szerelem legyőzi a bizonytalan jövő rémképeit, tradíciót, társadalmi előítéletet és rangkülönbséget, — a fiatalok visszamennek Londonba, ahol egyelőre boldogon, szerény körülmények között töltik napjaikat. A család egy kiszámíthatatlanul tág lelkiismeretű nőismerőse titokban szerelmes a fiatal férjbe és alattomosan úgy igyekszik hatalmáb akeríteni szerelmesét, hogy elősegíti őt pályáján. A szertelen, ingadozó, hiu, de alapjában jóérezsű fiatalembert sikerül elhódítania fiatal feleségétől, aki magára hagyatva. . . Itt kezdődik a rendkívül érdekfeszítő bonyodalom, mely minden jelenetében annyira lélekemelő, annyira az életből van merítve, hogy a legedzettebb lelkeket is megindítja. Hangulatos jelenetekben, rendezői bravurokban bővelkedik ez a nagyszerű film, melyben a főszerepeket válogatott, kiváló művészmárkák játsszák. Előreláthatólag nálunk is mindenütt nagy sikere lesz a képnek, élményteljes emléke marad a mozikközönségnek.

Viktória és a huszárja

Ábrahám Pál örökszép filmoperettje másodszor járja erdélyszerte diadalutját. De nemcsak nálunk, hanem nemzetközi viszonylatban is mindenütt visszahívják a mozgósínházak reprimára ezt a bájos képet, melynek melódiai az uccagyerekek fütyétől kezdve a kávéházi zenekarokig minden időben és mindenhol a fülünkbe csengenek. Érthető okokból nagyobb sikere van a filmváltozatnak, mint az élőszínpadnak, mert az ötletes rendező, anyagiakkal bőven ellátva, természetesen olyan pazar kiállításban hozhatta ki a képet, amire az élőszínházak képtelenek. Az orosz és kínai környezet változatos és festői képe jobban érvényesül a filmen, mint a színpadon, mert a romantikus cselekmény nem csak beszédben, hanem tényleges történetben bontakozik ki. Ebben legfőbb érdeme Richard Oswald rendezőnek van, aki ügyes kézzel fonta egybe a sokféle képet és nagy tökéletességgel állította be a zeneszámokat, melyeket maga a zeneszerző dirigál. A szereplőgárda is elsőrendű. Viktóriát Friedel Schuster dekoratív külsővel és szép hanggal játssza. Az amerikai követ szerepe Michael Bohnen kezében van, míg Koltay Petrovics Ivan személyesíti meg. Magyar szereplői még a képnek: Verebes Ernő, aki a tisztiszolgát játssza nagyon kedvesen és Szőreghy Gyula, aki egy kozák szerepében brillírozik. A kis kínai leányt Else Elster, a szobalányt Gretl Theimer játssza. Bizonyos, hogy annak, aki a premier alkalomával nem láthatták ezt a ragyogó operettet, örömet szereznek a mozikk, hogy újra műsorra tűzték.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek győgyosztár

Mosolyország

— **Lehet-e most már örülni annak, hogy Herriot és von Papen lausannei tárgyalása szívélyes hangulatban folyt le?**

Kohn és Grün elkeseredett konkurensok, de egy napon mégis karonfogva mennek végig az uccán. Másnap Kohnt megkérdezi a barátja:

— Hogy lehet az, kérlek, hogy a legveszedelmesebb konkurensoddal, a Grünnel karonfogva jársz? Hiszen az a legszivesebben lelökne téged a harmadik emeletről!

Kohn vállat von:

— Nekem mondd? Hisz épp azért megyek veled karonfogva.

— **Melyik hitlerpártot támogassa most már a közönség: a Cuzáét vagy a többieket?**

Kohn másodszor nősül és az asztalán ott van mind a két feleségének a fényképe.

— Egyszer nézegeti a fényképeket, amikor pont belép a felesége.

— Adolf, — mondja az asszony — mondd meg őszintén, kit szeretsz jobban, engem, vagy az elsőt?

— Hát tudod, — mondja Kohn — téged szeretnék jobban, ha te lennél az első.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— **Ha Duca tényleg olyan ártatlan, miért védekezett akkor mégis olyan szívesen a támadásokkal szemben?**

Kohn elküldi inkasszánsát a Spitzer céghez, egy nagyobb összeg inkasszálása végett és izgatottan várja az eredményt. Néhány óra múlva visszaérkezik az inkasszáns és lelkendezve mondja:

— Főnök ur kérem, a Spitzer mesüge lett.

— Megbolondult? Honnan veszi ezt?

— Hát kérem, mikor bejöttem az üzletbe, négykézláb járkált fel-alá és hangosan nyávogott.

— Schrecklich, — sópánkodik Kohn — und hat er gezahlt?

— Nein, — feleli az inkasszáns — so meschüge ist er nicht.

— **Ha már valakit utánozni kell, miért utánozzák a vasgárdisták Hitlerét és miért nem Mussolinét?**

A világháború idején történt. A mazuri csata után egy kaftános, pajeszes zsidó áll Lemberg főuccáján és Hindenburg képét bámulja egy kirakatban.

Arra megy egy tiszt és a zsargon nyelvet utánozva gunyosan így szól a zsidóhoz:

— Nü, Mojse, wos kikst dü do?

A zsidó Hindenburg képére mutat és így felel:

— Offizierleben, miért utánoz maga engem? Miért nem utánoz maga ütét?

— **Miután Franciaország ferdészemmel néz Németországra, — ebben a nagy pénzügyi kavardásban jó helyen állunk-e mi?**

A mézáros egy kancsal mézárossegédet fogad fel. Kímennek a vágóhidra, a mézáros az áldozatraszánt ökör mellett áll, hogy megnézzze, hogyan dolgozik az uj segéd. Ez felemeli a nagy taglót és épp sujtani akar, amikor megszólal a mézáros:

— Halt, mielőtt ütne, mondja meg nekem, tulajdonképpen odaüt maga, ahova néz?

— Hát persze, hogy odaütök.

— Akkor várjon egy kicsit, előbb helyet cserélek az ökörrel

♦♦♦♦♦

— **Ha a genfi konferencia delegátusainak a leszerelés tekintetében esetleg netalántán mégis, a legeslegutolsó percben sikerül megállapodásra jutni, lesz-e annak valami haszna?**

A fiatal Kohn-fiu leérettségizett és az apja így szólt hozzá:

— Fiam, te most indulsz el a kereskedői pályán. Jegyezd meg jól magadnak, hogy egy tüchtig kereskedőnek két tulajdonsága kell, hogy legyen: a megbízhatóság és az éleslátás.

— Miben áll a megbízhatóság? — kérdi a Kohngyerek.

— A megbízhatóság abban áll, hogy ha a kereskedő valamelyik ügyfelével egy megállapodást köt, azt akkor is be kell tartania, ha abból esetleg károsodás is érné.

— Ez az éleslátás?

— Az éleslátás pedig abban áll, hogy idejekorán felismerje, melyek azok az esetek, amelyekben a megállapodást nem tanácsos betartani,

Az

„ERDÉLYI ÉLET”

Aradon minden ujságáros bódében kap-
ható. Előfizetni lehet a kiadóhivatal-
ban vagy az akvizitőrök útján.

Szaküzlet optikai és finom solingeni acél árukban: beretvák ol-
lók stb. Köszörülde, orthopead készülékek és mülábak készítése.

Tejnor Ferenc és Tsa

optikus és késmüves. Arad, Piața A. Iancu Szabadság-tér 21.

Hölgyeim és uraim,

— heti hireinket közöljük

— A Banca Naționala tudomására hozza mindazoknak az adósoknak, akiknek a Banca Naționalánál visszleszámitolt váltóik vannak, hogy annál a banknál, amely a kölcsönt folyósította, — lejáratkor, illetve rendezéskor okvetlen kéréjük vissza a régi váltót, amelyet a banknak is vissza kell venni a Banca Naționalától, hogy kiadhassa az üzletfélnek. Legalább öt napon belül a régi váltót mindenki vissza kell, hogy kapja, de ha a bank nem volna annyi figyelemmel, hogy visszakérje a Banca Naționalától a visszleszámitolt váltót, a Jegybank, amely nem tartozik tudomásul venni, hogy mi történt a bank és üzletfele között, végrehajtja az adóst annak a váltónak az alapján, mely a Banca Naționalánál található.

— *Más.* A pénzkölcsönt közvetítő ügynökök működése ellen sok kifogás hangzik el s különösen a vidéki kereskedők, iparosok és gazdák részéről érkezik számos panasz az illetékes körökhöz. Bár törvény szabályozza a kamatmaximumot, ezen túlmenően a pénzkölcsönt közvetítő ügynökök annyi mindenféle költséget és illetéket számítanak fel, hogy mire az illetők megkapják a kölcsönt, annak kamata jó néhány százalékkal magasabb a maximális kamatnál, de van olyan eset is, amikor a kamat többlet a hatnyolc százalékot is meghaladja. A pénzkölcsönt, a közvetítő ügynökök kihasználják a pénzkeresők szorult helyzetét, a kölcsönszerzés nehézségeit és ennek alapján azután számítják ki a költségeket. Az illetékes körökhöz érkező panaszok alapján felhivattak az iparhatóságok, hogy a pénzkölcsönt közvetítő ügynökök működését szigorúan ellenőrizzék s amennyiben azt tapasztalnék, hogy egyes ügynökök tevékenysége nem felel meg az ügynöki ipar gyakorlásáról szóló rendeleteknek, az ilyen ügynökök ellen indítsák meg azonnal a kihágási eljárást. Most, amikor a pénzszerezés olyan nagy nehézségekbe ütközik, a legszigorubban kell alkalmazni az uzoratórvényt, amely tudvalevően nemcsak a pénzhitelezés visszaéléseit üldözi, hanem kiterjed olyan visszaélésekre is, amelyek aránytalan előnyszerzéssel járnak. A törvény uzorának minősít minden olyan szerződést, amelyben valaki a másik fél tudatlanságával, tapasztalatlanságával vagy szorult hely-

Órát, ékszert, arany jeggyűrűt a legolcsóbb árban vásárolhat Csáky

órák-ékszerésznél Arad, a Lutheránus templommal szemben! Óra- és ékszerjavítás, ékszervetés elsősorú kivitelben.

— **Jég!** Előfizetés, rendelés legelőnyösebb Reusz műjegyárban Bul. Reg. Ferdinand 33. Telefon 141.

zetével visszaélve akár a maga számára, akár egy harmadik számára olyan ellenszolgáltatást köt ki, amely a szolgáltatás mértékét aránytalanul meghaladja. Az uzoratorvény tehát pontosan alkalmazható ezekre az esetekre is és éppen ezért a közvetítő ügynökökkel szemben mindenkor alkalmazni kell az uzoratorvény rendelkezéseit.

— *Más.* A magyarországi kultuszminiszterium a múlt évben megvásárolta Thorma János, a kiváló nagybányai festőművész híres képét, az Aradi vértanukat. A képcsarnok igazgatósága a megkapó, momentális festményt a legujabbkori teremben állította ki, ugyanott, ahol rendes Benczur Gyulának „Millenáris hódolat“ című képe szokott függeni. Thorma mester örökbecsű művét tehát Szent István hetében már megtekinthető Budapesten; a Magyar Tudományos Akadémia épületében lévő Magyar történelmi képcsarnokban.

— *Más.* A napokban új arc jelenik meg az aradi Városi-kávéházban, a vengégek azonban régi ismerőst köszöntenek viselőjében: Rosenfeld Victort, — vagy ahogy inkább ismerik Csirke Pistát. Évekkel ezelőt a Vadászkiirt-kávéház tulajdonosa volt s ott szerzett magának olyan baráti táborot, amilyennel ebben a branchban kevesen dicsekedhetnek. Figyelmes modorával, előzékenységével, szakismeretével, pedantériájával méltán kiérdemelte tisztelői szeretetét s ennek tulajdonítható, hogy később Kolozsvárt is úgy megkedvelte magát, mintha végleg ott akart volna maradni. Titkos vágya volt azonban visszakerülni Aradra. Nem is nyugodott addig, amíg most célját el nem érte. Sikerült megállapodnia Hoffmann Ottóval, a kávéház tulajdonosával, aki ezer örömmel bizta rá üzlete vezetését. Bizonyos, hogy Csirke barátunk rövid időn belül ismét maga körül látja a vendégsereget, mely mindenkor szívesen látja körében.

— *Más.* Az Iparkamara legutóbbi ülésén egymás között tárgyalták a tagok az aradi villanyárakat. Amít erről megállapítottak és amit ezért a villanygyárnak kívántak, nem jutott Mateescu elnök-vezérigazgató fülébe

Hölgyeim és uraim, heti hireink közlését befejeztük.

Speaker.

Muzsáynál

színházzal szemben

Nyári öltönyök és felöltők

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény! Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel. Mercur iparos bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Mindennemü

fűszer- és csemegeárú

legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletéb.

Hirdessen

az

Erdélyi Élet-ben

Olcsó és jóminőségű kox

A n. é. közönség szives tudomására hozza Aradváros gépüzeme, hogy a kox árát f. é. augusztus hó 10-től, szeptember hó 15-ig a következőképpen redukálja :

Lupényi

Aninai

1—1000 kgr.	2•40.— lej pr. kg.	2•50 l. pr. kg.
1000—10.000 „	2•30.— „ „ „	2•40 „ „ „
10.000-től feljebb	2•10.— „ „ „	2•20 „ „ „

Felkérjük a n. é. fogyasztó közönséget, hogy a télire való kox-szükségletének beszerzéséről már most gondoskodni sziveskedjék, mert redukált áraink csak a fenti dátumig lesznek érvényesek.

BCU Cluj / Central UELŐFIZETÉSI ÁRAK :

Egész évre . . . 600 lei
 Az egyes szám ára 20 lei
 Magyarországon 60 fillér
 Jugoszláviában 5 dinár
 Csehszlovákiában 4 c. k.
 Amerikában 1 évre 6. d.

.....
 Előfizetési árak egy évre: vá-
 latoknak, nagykereskedőknek és
 külföldre 1000 lei, nyugdíjasok-
 nak, köztisztviselőknek 300 lei.

.....
 Orvosi hírek: hasábonként 50
 lei. Gyászjelentések: egész ol-
 dal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetem.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerkesztőség: v. Szent László-ucca 2. — Telefon 520.
 Kiadóhiv. és nyomda: v. József-fhg-u. Csanádi-pal.

ARAD.

Bevásárlás előtt tekintse meg
Szántó és Komlós
 ruhanagyáruház szenzációs ki-
 rakatait. — Mélyen leszállított
 árak. Mérték utáni rendelések
 gyorsan, pontosan és megbizha-
 tóan eszközöltetnek. Szenzációs
 nagy raktár iskolaöltönyökben.
ARAD, Színházépület.

Vidéki urinőknek
 legkényelmesebb, ha ruhájukat
K R E B S
 festő és vegytisztítóhoz viszik,
 közel a villamoshoz és a vidéki
 autóstállomással szemben van.
Arad, volt Boros Béni-tér
 5!. Fiók : v. Deák Ferenc-uca.

≡ A »REGGEL« ≡

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótá-
 borának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

- ha** valaki előfizetni akar
- ha** valakinek címváltozása van,
- ha** nem kapja a lapot,
- ha** a kézbesítő körül panasz van :

forduljon rögtön a „Reggel“ kiadóhivatalához Arad, Str. M. Nicoara 1.

Andrei Suciú Andrs
 könyvkötő, ARAD, Strada Str.
 Bratianu 2—4, Minorita udvar.

Elvállal mindennemű könyvkötői
 munkát. Modern díszkötés, üzleti
 könyvek és füzetek szakszerű ki-
 vitelben, olcsó árak, tartós munka.

Száraz tűzifa,
 valamint
széna, here, bükköny,
szalma nagyban és
 kicsinyben kapható
BOROS JENŐ

fa- és szénatelepén Óvár-tér Hajó-u. sarok Tel 591

Országszerte elismert kellemes szórakozóhely az aradi

Városi kávéház

Leszállított árak. Elsőrendű kiszolgálás.
 Elkülönített játéktér. Szeparált bridge-
 szalon. Estéknént parkettánc. Aradváros közön-
 ségének évtizedek óta megszokott találkozóhelye

FRIEDMANN IMRÉNÉ okl. tan. er-
 tesíti az er-
 deklődő szülőket, hogy román-német
 ovodájában táncitanítással ki-
 bővítve a beiratások augusz-
 tus hó 15-én megkezdődtek.
 Arad, Piața Avram Iancu 16. I. em.

TYUKSZEMÉT gyökerestől
 Hashis Készítje a
 Colloidum. **Rozsnyay-gyógyszertár.**

PROSENSZKY
hölygfodrász
volt Szent László-u. 2.
(Str. Cloșca)

Villanyondoláló-gép. Tartós
 hajhullámok. — **Olcsó ár.**